

Špela Borko

SISTEM RENEJEVO BREZNO-P4

V letu 2020 je bilo v naš najgloblji jamski sistem manj akcij, kot bi si želeli. Vseeno smo uspeli izpeljati tri večdnevne obiske in skoraj po planu pobrali vzorce za projekt analize biološke razgradnje v jamah po višinskem in globinskem gradientu. V nadaljevanju navajam poročila akcij, deloma že objavljena na društveni listi.

24. 1. do 26. 1. 2020, Matt Covington, **Matic Di Batista, Špela Borko, zunanja ekipa Ester Premate in David Škufca: prva žetev in čolnarjenje prek jezer na dnu P4.**

Prišel je čas prve žetve bioloških vzorcev po šestih kaninskih jamah. Z Ester sva se v četrtek zgodaj zjutraj mukoma odvalili do Gozdeca. Podali sva se po poletni poti za DZRJL tabor, mimo dveh jam, v katerih sva izvajali poskus. O mrazu ni bilo ne duha ne sluha. Edini del poti, ki je celo zimo v senci, je ravno čez Rambo, kjer sva za prečenje poledenelih tal obuli dereze. Nato spet sonce, vse do TL jame. Čurka, not, ven in naprej, do Paradnega griča. Snežna odeja, ki se začne na travah pod vodnim virom, preide iz nič do nekaj metrov zelo hitro. Mimo vode sva gazili po mokri žlabudri, višje pa je bil sneg pomrznjen. Čakala naju je še Jama v Paradnem griču. Začuda je bila predihana. Tu so nama zagodle karlince, ki so pojedle celoten poskus! Sonce je zahajalo, mraz je nezadržno pritiskal in hitro sva se podali proti JZS bivaku. Malce vijugavo sva se izogibali strminam Velikega dola, difuzna svetloba somraka je namreč skrila naklon tal pod nogami. Darjina jama je tudi letos odprta ...

Fantje so naju naslednje jutro ujeli med pitjem kave, le malo pred poldnevom. David in Ester sta šla pobrat vzorce v vhodne dele Renejevega brezna, ostali trije pa v P4 vzpostavili DZRJL mornarico. Po poti je Diba na veliko preopremiljal, jaz pa pobirala vzorce. Jama ima sedaj par slacklinov več, a se mi dozdeva, da jih bom raje ignorirala. V Infinitum smo prispeli dovolj zgodaj, da sem šla na sprehod in ugotovila, da je brezno do Minule ljubavi še opremljeno ter da je tam okoli kup nepregledanih lukenj v podoru. Našla sem tudi za Kanin blazno neobičajne živali, bile so že lepo spravljene v fiolo. Malce dvomim, da so se prostovoljno namočile v alkohol, zato sumim, da je prišlo do kontaminacije s strani biologov, ki ne praznijo žepov.

V soboto zjutraj smo zapeli gusarsko pesem in se podali v Kolektorček. Malce izgubljanja po podorih, malce tlačenja in že smo prispeli do razširjene ožine. David in Ester prejmeta zvezdico za vztrajnost pri delu, tako namočenega in neperspektivnega delovišča si človek pač ne želi. A takoj za ožino se jama veličastno odpre. Rov s 15 metri premera, 30 in več metrov visok, z jezerom brez dna. Diba je napadel prečko, z Mattom pa sva napihnila čoln in zaplula. Črna voda nama je dvigala kocine. Po 30 metrih sva prišla do drugega brega. Tu se naprej preliva dva do štirikrat več vode, kot je priteče v prvo jezero, zato smo začeli oprezati za potapljaško vrstico in kuskusom iz Reneja. Po 20 metrih sprehoda smo dosegli naslednje jezero. Matt je tokrat zaplul bolj previdno, saj so

pod vodno gladino migotale silhuete nevarno ostrih skal. Po 25 metrih se je strop spustil do gladine, podvodni rov pa se je spuščal v neznane globine.

Polovili smo nekaj prebivalcev teh globoččin, izmerili nove dele in zaključili dan. V pritočni smeri se rov nadaljuje s strmim pobočjem, ki ga velja preveriti, preden mokre dele P4 popolnoma odpišemo. Vrnili smo se do Infinituma in spakirali za Huston. Okrog 21^h smo prišli do Hustona, prespali, zaspali in se šele ob 9^h zjutraj odpravili proti površju. Zunaj nas je pričakalo 15 centimetrov svežega snega in divja dirka proti zadnji žičnici – od P4 do D postaje smo prišli v uri in 40 minutah. Ester in David sta medtem v soboto obiskala jama Gozdec 1, v nedeljo pa Vampirjevo jama. Ponovno smo se našli v Letnem vrtu, kjer smo zaključili akcijo.

24. 4. 2020, Teo Delić, Klemen Kramar, **Špela Borko: druga žetev**

Tri mesece kasneje je kaninske planjave še vedno prekrivala debela snežna odeja, dolino pa je zajela korona mrzlica. A dekompozicija se zaradi odlokov ni ustavila in prišel je čas drugega žetja. Sonce je pripekalo in na površini snega so se tvorile čudovite struge, ki so se združevale in vejile vse do dna kotanj, kjer so izjemne količine vode odtekale v globine. Do Renejevega brezna smo že dobili prve opeklina tega leta, na poti proti P4 pa smo občudovali poskočne svizce, ki so proslavljali konec zime. Vseeno smo se odločili vstopiti v jama, z zavedanjem, da je hiter povratek na površje precej

Levo: Matt na drugem jezeru. Foto: Špela Borko. Desno: poletna plezalska ekipa. Foto: Lojze Blatnik

Levo: Pridelovanje D-vitamina pred Renejem. Foto: Teo Delić. Desno: Matic ob izstopu. Foto: Špela Borko

verjeten. In res, na globini 250 metrov je brezna že tako zalivalo, da smo zgolj pobrali vzorce in hitro odžimarili ven. Globlji vzorci pa so počakali na poletje.

26. 7. do 29. 7. 2020, Darja Kolar, Lojze Blatnik, Nika Pišek Szillich, Jure Bevc, Špela Borko: tretja žetev in plezanje Trmoglavega kamina ter Proti Velbu.

V sklopu kaninske predigre smo imeli v P4 več ciljev: izvesti tretjo žetev poskusa, pobrati sedimente, najti povezavo z Malo Boko ... Misija je delno uspela. Drugi dan odprave sta se Nika in Lojze odpravila plezat kamin smer Velb, 15 minut od bivaka Stella. Vrh 50-metrskega kamina sta prelezla antigravitacijski avtobus in načela novo plezarijo, smer karfirole, zahtevnost podoroška. Ostali pa smo šli na skrajni, skrajni, res skrajni jugovzhodni konec jame. Do tja vodi adrenalinska steza prve klase. Tlačenje v podor pod šotorom, ki ob pravem prepihu smrdi po WC-ju, kratek drnc, najbolj nagravžno blaten obvoz na svetu, zopet lahen drnc, detajl nad jezercem in M&M vrvna mojstrovina, ki bi jo lahko uporabili na izpitu za naziv Jamar++. Mršku in Maticu je čez brezno z deset metri premera uspelo (ne)napeti ohlapno (ne)prečko, ki je nekatere hrabre raziskovalce zapredla tudi za pol ure in več. Ker je praktično ni mogoče razopremiti, zdaj pač tam je. Grand finale je par odmikačev, na katerih je Darja tako grdo govorila o postavljalcu le-teh, da si nisem upala omeniti, da sva jih postavila z Maticem. Priznam, na odmikačih bomo morali še delati. Po dobrih dveh do treh urah končno pridemo do izteka, 100 metrov visokega Trmoglavega kamina, ki ga je Matic zlezal lansko zimo. Aha, še dve ožini sem pozabila, potem pa res sledi kamin.

Ko smo končno prispeli na cilj, sem v želji po čimprejšnjem razkritju predlagala, da gremo lahko kar vsi trije na pritrdišče tik pod podorom in se tam odločimo, kako naprej. Ko sta soborca spoznala, da sem ukinila malico, smo pač že viseli kot klobasice pod nadstreškom in se raje takoj lotili dela. No, Jure se je lotil dela. Postavil si je prečko, da je dosegel kot, v katerem se je prehod med skalovjem v zgornje nadstropje zdel izvedljiv. In se zarinil. Odtikala sem mu kovačijo in pajaca, nakar opazim, da se skale premikajo?! Histerija v mojem glasu ga je pregnala iz ožine, a ne za dolgo. Pazljivo sva odmetala manjše skale, nato pa je poskusil po mokrem delu prehoda. Hitro je bil na drugi strani, ponosen sporočil, da samo še damama sčisti prehod, in si en-dva-tri zasul izhod iz jame. Ni nama preostalo drugega, kot da mu podava orodje skozi špranje, se zatlačiva čim dlje stran in opazujeva, če podor nad nama kaj miga. Dva Snickersa kasneje je bil prehod relativno stabilen in ker je bil ravno v formi, se je Jure lotil še nekajmetske stopnje navzgor. Balvanski problem in razpoka. Za razpoko blatna kamrica z na videz slepim brezencem, nad razpoko pa prehod v dvorano. Jure in Darja sta se lotila merjenja dvorane s kaminom, meni pa blato ni dalo miru. Dol moramo, dol, ne spet v kamin! Kamenček, ki je skozi brezupno razpoko med skalovjem kar padal in padal, mi je vzbudil upanje. Dokler nisem spoznala, da stojimo na precej malem blatnem čepu nad precej velikim breznom. Šit, štriiiiik!

Darja je skočila preopremljat, da dobimo več vrvi, Jure je odkopal prehod v brezno, jaz sem pametovala. Jure je opremil brezno, Darja je prinesla štrik, jaz sem zmrzovala. Jure je vrgel kamen v novo

brezno brez dna, Darja je vrgla rokavico v novo brezno brez dna, jaz sem merila. Nikakor nismo našli načina, kako opremiti veliko brezno z malo vrvi, zato smo razglasili umik. Enkrat pozno ponoči smo se vrnili na Stello. Tudi tam je na srečo zmanjkalo vrvi, zato se nam ni bilo treba prerekati, kdo bo šel naslednji dan na jugovzhod, jama nas je namreč povozila. Zjutraj je Jure zelo grdo govoril o mladoletnikih, ki sta nas po telefonu zbudila uro in pol pred dogovorjenim časom. Vox sem mu raje vzela in med dolgovoznim poročanjem sploh nisem opazila, da je crknil. Malo smo ga trepljali in pozabili nanj, nakar čez pol ure zaslišimo Perotov poročevalski glas, ki deklamira vremensko napoved?! Bojda sta 30 minut govorila v nedeljuči vox, dokler naprava ni obupala in spet začela delovati.

Sklenili smo, da gremo naslednji dan zgodaj zjutraj ven. Lojze in Nika sta želela zaključiti plezarijo proti Velbu, zato smo šli ostali trije preopremljat in tovoriti vrvi od Infinituma do Stelle. Ko sta že po parih urah prikorakala nazaj, menda zaradi praznega akumulatorja, sem se skujala in Jureta prepričala, da greva na 107 %. Okoli 19^h sva natovorila vso plezalno kramo in se podala na delovišče. Ko sva prišla do zadnjih dveh pritrdišč, sva se malo praskala po glavi, malo ocenjevala premer in spodjedenost skale, na kateri sva visela, malo opazovala podor levo in desno, nakar sva sklenila umik. Iskreno povedano, spoznala sva, zakaj Lojze in Nika nista vedela, kako nadaljevati. Še najbolj smiselno se nama je zdel spust s podora in ponovno plezanje po robu podora, po kompaktni steni, kar bi vzelo cel dan. Ali pa prepuštili plezarijo manj podorno obremenjenim članom. Ponovno sva vtaknila

nos v nižje ležeče luknje, potrdila, da se zaprejo, in sklicala kapitulacijo. Je pa res, da je belih karfiol nekje v višavah res veliko. Ko danes razmišljam, saj mogoče niti ni bilo tako slabo ...

30. 7. 2020, Peter Mašič, Matevž Marinko, Jure Bevc: do Hustona po smeti in preopremljanje.

Ekipa Smetarji so šli bolj ali manj po planih in bolj ali manj pod prisilo do Hustona. Ven so prinesli tri polne transportke smeti, kadeta pa sta dosegla globinski rekord. Akcija je bila tudi vzgojne narave – bolj ko sta bila pametna, več sta dobila za nositi.

7. 8. 2020, Nika Pišek Szillich, Tim Berginc, Luka Lajovic, Uroš Kunaver: geološki vzorci, kondicioniranje.

12. 11. do 15. 11. 2020, Matic Di Batista, Mitja Mršek, Špela Borko: četrta žetev, raziskave v Klinču (brezno pod Trmoglavim kaminom).

Četrta in poslednja žetev enoletnega poskusa. V četrtek zvečer smo se v čudoviti zvezdni noči povzpeli do zunanega bivaka. Na 1900 metrih sem že skoraj vrgla puško v koruzo, a smo se hitro prebili čez pas ledene glazure (ostanek nočnega dežja), višje pa je bila pot čista pravljica. V petek smo se zbudili v popolno Kaninsko jutro: sonce, kristalno modro nebo in blažena umirjenost kaninske sklede, ki so jo le tu in tam prekinjali razposajeni gamsi.

Razmere so narekovale preudarno akcijo. Edini cilj v petek je bil pobrati vrečke in merilce temperature ter priti do Stelle. V soboto smo načrtovali vreči vrv v na-

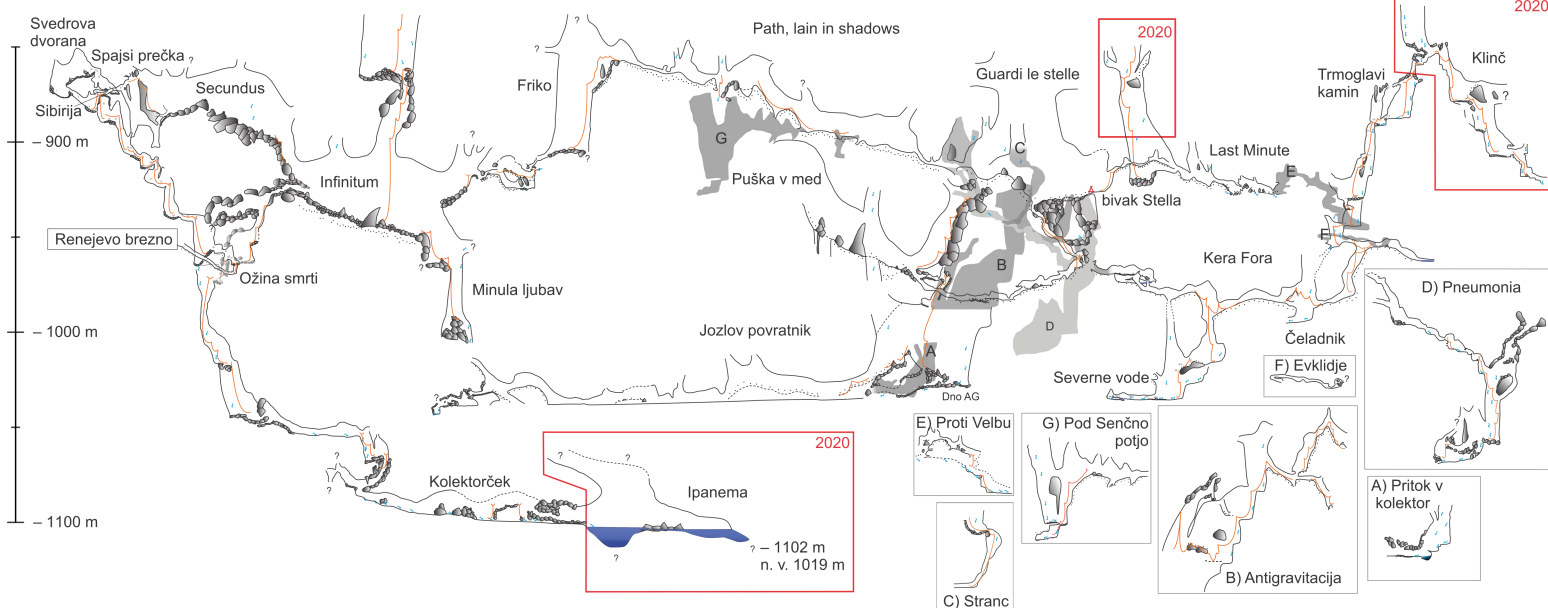
daljevanje brezna pod Trmoglavim kaminom, v nedeljo pa povratek v resničnost. V jamo smo se podali z lahкими transportkami. Po poti smo spoznali, da gremo **Matičarji pač dvakrat na led** – kljub vsem obljubam, kako bomo skrbeli za vox, smo ga poleti očitno le vrgli v vhodni shaft in pozabili na skrbno pospravljanje. Burne nevihte so kabel tokrat sesekljale na prafaktorje vse do Hustona na –650.

Voxa tokrat nismo rabili, zato smo ga odmislili. V zloženem tempu smo bili v dobrih štirih urah na Stelli. Imeli smo velike plane, kako bomo spakirali prasice za naslednji dan in naredili par dobrih fotografij bivaka. Brez najmanjše slabe vesti smo plane ignorirali in bili ob 21^h že zaviti v tople spalke. Zjutraj smo se podali brezno naproti, s 100 metri vrvi, vrtalko in merilci. Na poti smo zamenjali majone na odmikačih s karabini (končno!). Po slabih treh urah smo že vrgli prvo 50-ko v brezno z izjemno močnim prepihom. Le dva metra široka in precej dolga razpoka, po kateri prši voda, se 40 metrov nižje zapre z ozkim in neprijetnim meandrom z zgolj mikrobatiisti prepaha. Za neprehodno ožino je izgledalo, da se razširi, a vseeno, to ne more biti glavna pot do doline?! Razopremili smo in vmes pregledali dve okni, dostopni s prostim plezanjem gorskih kozlov. Nižinska koza sem medtem dajala bolj kot ne neuporabne nasvete. Razopremili smo vse do začetne točke, kjer nas je spet prepahalo. Malce smo gledali slutnjo okna na drugi strani podolgovatega brezna. Do odgovora nas je ločilo par čepov fosilnega blata in šop Pulsov, ki so se žal nahajali v kombiju. Z mislijo na obljubljeni preudarnost smo

tako odvrgli štrike in pritrdišča in se podali večerji naproti. Na Stelli smo se ustavili le na kratko, pospravili, pojedli ABC juho in že smo napredovali proti Infinitumu in bivaku LP.

V nedeljo smo planirali biti pred jamo ob 13^h, saj sta dve dobri vili napovedali zunanjo pomoč. Seveda smo zaspali, prepozno vstali in se iz jame šele 8:15 podali. 60-metrski cug za zajtrk je kot kava v žilo, po pol ure je kljub praznim transportkam tekel švic iz vsake pore, Mršek pa je besno klel, da on ne misli tako divjati po jami, medtem ko je postavljaval nov rekord v izstopu iz jame brez pantina. Vmes se je pridušal, da sta ga dva matičarja dala v klinč, beseda, ki v dialektu rakovških odpadnikov opisuje dogodek, ko te eden od spredaj in drugi od zadaj. In tako je novo brezno dobilo ime. Iz jame sem, kot tista od spredaj, pogledala 13:11, v trenutku, ko sta prispeli vili David in Ester. Vili sta skuhalo župo, kofe in prinesli Kozla. Vrečke so bile požete in na varnem, akcija je bila uspešna, nebo je bilo modro in sklenili smo, da je življenje prav zares lepo.

Sistem Renejevo brezno-P4 se je na račun opisanih akcij podaljšal za 342 metrov, na 12.296 metrov. Dno P4 smo s čolnarjenjem poglobili za tri metre. Pot do skrajnega jugovzhodnega dela jame je postala precej dolga, blato dodatno pripomore k nepriljubljenosti, bonus predstavljajo superprečke. Vseeno se je zgodilo to, kar smo vedeli, da se bo: Trmoglavni kamin se je prevesil proti jugu, v brezno Klinč. Prepah nam je 25 metrov nižje pobegnil v okno, do katerega bomo prečili ob prvi priložnosti za večdnevno odpravo. |

Spodnji deli P4. Avtorica: Špela Borko. V 2020 merili Nika Pišek, Lojze Blatnik, Jure Bevc, Darja Kolar, Matic Di Batista, Matt Covington, Mitja Mršek (JK Borovnica), Špela Borko. 2020